

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 4 · MATURA USTNA 2027–2028

MITOLOGIA · KONTEKST: DZIADY CZĘŚĆ III, KONRAD

UKRADŁ OGIEŃ. NIE ŻAŁUJE

Pytanie jawne 4: Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Prometeusz poświęca własną wolność, bo dobro ludzi stawia wyżej niż posłuszeństwo wobec władcy bogów.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

Mity greckie pokazują, że poświęcenie dla wyższych wartości jest najwyższą formą bohaterstwa, choć bohater płaci za nie cierpieniem.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Prometeusz i Konrad chcą ocalić innych, ale tylko ofiara Prometeusza jest wolna od pychy — i dlatego staje się wzorem.

PLAN ODPOWIEDZI KROK PO KROKU

1. Postaw tezę: Jakiej wartości broni Prometeusz i co ryzykuje?
2. Przypomnij sobie sytuację ludzi: Jak Parandowski opisuje człowieka stworzonego przez Prometeusza? Dlaczego pomoc tytana była potrzebna?
3. Wyjaśnij znaczenie daru: Dlaczego ogień oznacza więcej niż samo ciepło? Czego jeszcze Prometeusz uczy ludzi?
4. Zachowaj kolejność zdarzeń: Jaką odpowiedź Zeusa wobec ludzi pokazuje epizod Pandory? Na czym polega podstęp z podziałem wołu i jaka kara spotyka Prometeusza?
5. Zinterpretuj poświęcenie: Dlaczego kara nie jest tylko efektywnym zakończeniem mitu? Co oznacza „postawa prometejska”?
6. Użyj kontekstu: Porównaj Prometeusza z Konradem z III części *Dziadów*. Co ich łączy, a co różni?

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę — Jakiej wartości broni Prometeusz i co ryzykuje?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Prometeusz stawia dobro bezbronych ludzi wyżej niż posłuszeństwo Zeusowi. Pomaga im mimo konfliktu z władcą bogów, a ostatecznie traci wolność i doświadcza długotrwałego cierpienia.

2. Przypomnij sobie sytuację ludzi — Jak Parandowski opisuje człowieka stworzonego przez Prometeusza? Dlaczego pomoc tytana była potrzebna?

KIERUNEK ODPOWIEDZI W opowieści Parandowskiego Prometeusz lepi człowieka z gliny pomieszananej ze łzami. Ludzie są słabi, nadszy i bezzadni wobec przyrody. Ogień pozwala im się ogrzać i odpędzić zwierzęta.

3. Wyjaśnij znaczenie daru — Dlaczego ogień oznacza więcej niż samo ciepło? Czego jeszcze Prometeusz uczy ludzi?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Ogień pomaga przeżyć, ale symbolizuje także rozwój umiejętności i cywilizacji. Prometeusz uczy ludzi korzystania z niego oraz sztuk i rzemiosł. Daje im narzędzia do samodzielnego działania.

4. Zachowaj kolejność zdarzeń — Jaką odpowiedź Zeusa wobec ludzi pokazuje epizod Pandory? Na czym polega podstęp z podziałem wołu i jaka kara spotyka Prometeusza?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Zeus zsyła Pandorę z beczką, z której wydostają się nieszczęścia. Prometeusz oszukuje Zeusa przy podziale wołu na części ofiarne: bogowi przypadają kości przykryte tłuszczem. Następnie Zeus każe przykuć tytana do skały Kaukazu, gdzie orzeł codziennie wyjada mu odrastającą wątrobę.

5. Zinterpretuj poświęcenie — Dlaczego kara nie jest tylko efektywnym zakończeniem mitu? Co oznacza „postawa prometejska”?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Powtarzający się ból i samotność pokazują cenę, jaką tytán płaci za pomoc ludziom i sprzeciw wobec Zeusa. Postawa prometejska oznacza bunt przeciw krzywdzącej władzy oraz gotowość cierpienia dla dobra innych.

6. Użyj kontekstu — Porównaj Prometeusza z Konradem z III części *Dziadów*. Co ich łączy, a co różni?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Obaj występują w imieniu zbiorowości i buntują się przeciw potężniejszej sile. Prometeusz realnie daje ludziom ogień i umiejętności. Konrad pragnie ocalić naród, lecz w Wielkiej Improvizacji żąda mocy rządzenia duszami; jego bunt ujawnia również pychę. Kontekst pomaga ocenić nie tylko cel poświęcenia, lecz także motyw i sposób działania.